

Lausuntopyyntö: Oikeusministeriö
Lausunnon antaja: Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys RUSETTI ry
Lausunnon antoaika: 28.3. – 19.5.2022
Diaarinumero: VN/3528/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ MIETINNÖSTÄ KOSKIEN YHDENVERTAISUUSLAIN OSITTAISUUDISTUSTA

Olemme samaa mieltä siitä, että yhdenvertaisuuslakia pitää muuttaa niin, että yhdenvertaisuussuunnittelu ja yhdenvertaisuuden edistäminen laajennetaan koskemaan myös varhaiskasvatuksen järjestäjiä tai erilaisia palveluntuottajia toiminnassaan. Myös työnhaku on prosessi, jossa yhdenvertaisuutta tai syrjinnän kieltoa ei valvo tällä hetkellä kukaan viranomainen, jolloin se on saatava yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan piiriin.

Häirinnän määritelmää on syytä muuttaa siten, että häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään, kuten jo aikaisemmin voimassa olleessa yhdenvertaisuuslaissa säädettiin. Häirintää koskevaan pykälään on järkevää lisätä uusi momentti, jolla selkeytetään varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän tai palveluntuottajien vastuuta puuttua heidän tiedossaan olevaan häirintään.

Säädöstä pitää muuttaa siten, että syrjintä- tai häirintäasia voidaan viedä käsiteltäväksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan ilman, että asiassa on välttämättä nimettyä asianosaista henkilöä. Lisäksi on tarkennettava kohtuullisia mukautuksia koskevaa säädöstä niin, että vammaisen henkilö voi saada myös välttämättä tarvitsemaansa palvelua viranomaiselta kohtuullisena mukautuksena. Tämän lisäksi on selkeytettävä mukautusten arviointia siten, että kohtuullisia mukautuksia arvioitaessa otetaan ensisijaisesti huomioon vammaisen henkilön tarpeet asiassa.

Lisäksi pitää selkeyttää sääntelyä sen osalta, että yhdenvertaisuuslain valvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös tuomioistuimiin muilta osin, paitsi niiden omassa lainkäyttötoiminnassa. Lisäksi on säädettävä, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi määrätä hyvitystä syrjinnän uhrille sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Tähän liittyen hallintotuomioistuimet voisivat vahvistaa sovinnon hyvitysasiana koskevalta osalta. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja sen toimivaltaa on tällöin tarvittaessa muutettava nykyisestä. Toimivalta hyvityksen määräämiseen säilyisi käräjäoikeuksilla silloin, kuin asia ei kuuluisi lautakunnan toimivaltaan, tai jos hyvitystä vaadittaisiin muun oikeudessa käsiteltävän asian yhteydessä. Lautakunta saisi jättää kokonaan tutkimatta yli kaksi vuotta vanhan syrjintä- tai häirintäasian.

Yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia on täsmennettävä niin, että yhdenvertaisuusvaltuutetun tulee saada riittävät tiedot ja valtuus suorittaa tulevaisuudessa valvontaa myös työnhakuprosessin tai varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnittelun ja sen edistämismittaan osalta. Jos työ on joltain osin päällekkäistä esim. työsuojeluviranomaisten kanssa, käytännön valtuuksista sovitaan tapauskohtaisesti yhteistyötä tehden.

Marja Pihkala
puheenjohtaja
Rusetti ry

Reija Lampinen
varapuheenjohtaja
Rusetti ry